

Muzikale activiteiten: samenspel van jonge kinderen met ouderen met dementie

Het geven van een Muziek-op-Schootles met deelname van ouderen met dementie vraagt een speciale aanpak. Zie het achtergrondartikel op bladzijde 47 van deze Pyramide. Hier vind je ideeën voor muzikale activiteiten die je in zo'n les kunt aanbieden.

Doelgroep

Peuters van 2-4 jaar in een ouder-kindgroep, samen met ouderen (met dementie)

Doel

Via het muzikale spel contact maken met elkaar.

Kernwoorden

- Bij 'Zagen, zagen' en 'Muizen':
Voelen, oogcontact, imitatie, stemvorming, zingen, beweging, maat uitvoeren, reactiemoment, rekening houden met elkaar, plezier, uitbreiden woordenschat, betekenisgeving, cultuuroverdracht.
- Bij 'Regendruppels':
Luisteren, aanraken en aangeraakt worden, actualiteit, dynamiek: ervaren zacht en sterk, ervaren snel en langzaam, omgaan met spanning, fantasiespel, oorzaak/gevolg.

Benodigheden

Cd Pyramide 2016-II, track 6-7.

Voor Werken met sjaaltjes:

- 2 gekleurde danssjaaltjes per deelnemer (kinderen en volwassenen)

Voor Activiteiten met muisjes:

- 1 (zelfgemaakt) speelgoedmuisje per kind en oudere

Voor Regendruppels:

- rainmakers/regenbuizen, voldoende voor alle kindjes en ouderen
- 2 ritmestokjes per deelnemer (kinderen én volwassenen)
1 (of meerdere) grote paraplu's

Ruimte

Gemeenschapsruimte of grote huiskamer in verzorgingshuis

Tijd

Ongeveer 8-12 minuten per activiteit

Website

Links behorende bij deze muzikale activiteiten zijn via www.gehrelsonline.nl/a-828 direct te downloaden.

Margré van Gestel

Muziekactiviteiten met jonge kinderen samen met demente ouderen hebben bij mij een vast begin- en eindliedje. Bij een duur van drie kwartier zijn er in totaal 6 tot 7 andere activiteiten. In mijn lessen met de ouderen zijn de activiteiten vaak wat langer omdat ik het belangrijk vind tijd te nemen om echt contact te maken.

Kan je raden

Marijke Ram & Job Eppen

Kleuterliedjes voor school en thuis
uitgave Buschmann - Utrecht

Werken met sjaaltjes

Achtergrondinformatie

Jonge kinderen leren van imitatie- en kiekeboe-spelletjes. Imiteren is 'voorgeprogrammeerd' in de hersenen. Kiekeboespelletjes zijn in iedere cultuur en in het samen spelen met het jonge kind, een vast, plezierig, vanzelfsprekend en betekenisvol onderdeel van het spel.

Sjaaltje verstoppen

De docent verstoppt een sjaaltje in haar handen en zingt het lied KAN JE RADEN. Wanneer ze de handen opent 'groeit' het sjaaltje uit tot een kleurige bloem. Daarna krijgt iedereen een sjaaltje om zelf een bloem te laten groeien.

Achtergrondinformatie

Deze eerste 'Kiekeboe'-activiteit is nog 'op een veilige afstand' van kinderen en ouderen. Want het is toch spannend voor kinderen en ouderen: wat komt er tevoorschijn en hoe ziet het eruit. Voor de docent een mooie manier om de aandacht te trekken en de alertheid, van alle aanwezigen, te verhogen. Na het

openen van de bloem volgt ontspanning en komt er het gevoel 'dat kan en wil ik ook'.

Het zorgt voor een drive om actief mee te gaan doen. Tijdens het zelf doen vinden de ouderen een manier om rustig en gecontroleerd de vaak verkrampde handen te ontspannen en te openen.

Zwaaien

Maak een overgang met tekstimprovisatie: 'Kan je zwaaien' in plaats van 'Kan je raden'.

Iedereen krijgt een sjaaltje extra. Een muziekje in een aansprekend tempo (bijvoorbeeld 'The salty dog rag') of met een duidelijke link naar zwaaiende sjaaltjes, nodig uit tot gaan zwaaien.

Achtergrondinformatie

Bewegingen met twee handen/armen tegelijk bij jonge kinderen zorgt voor samenwerking en stimulans van beide hersenhelften (tweezijdige ontwikkeling). Bewegingen met twee handen of armen bij de ouderen kan, wanneer ze nog niet gebonden zijn aan een rolstoel, ervoor zorgen dat ze meer rechtop gaan zitten, rugspieren en spieren van bovenarmen en borstkas weer

aanspreken. Lichte sjaaltjes bewegen gemakkelijk, zo voorkom je overbelasting.

Tip

Imitatie van de beweging van kind of van oudere door de docent of de ouder, geeft een bevestiging van 'ik ben er, ik mag er zijn, en ik kan wat'. Het zorgt vaak zowel bij het kind als bij de oudere voor nieuwe bewegings-initiatieven.

Improviseren en spelen met sjaaltjes

Een overgang naar deze activiteit hoeft je meestal niet zelf te bedenken. Een kind (of oudere) legt een sjaaltje over het gezicht of je gooit een sjaaltje in de lucht dat 'toevallig' op het eigen hoofd of dat van een ander terecht komt.

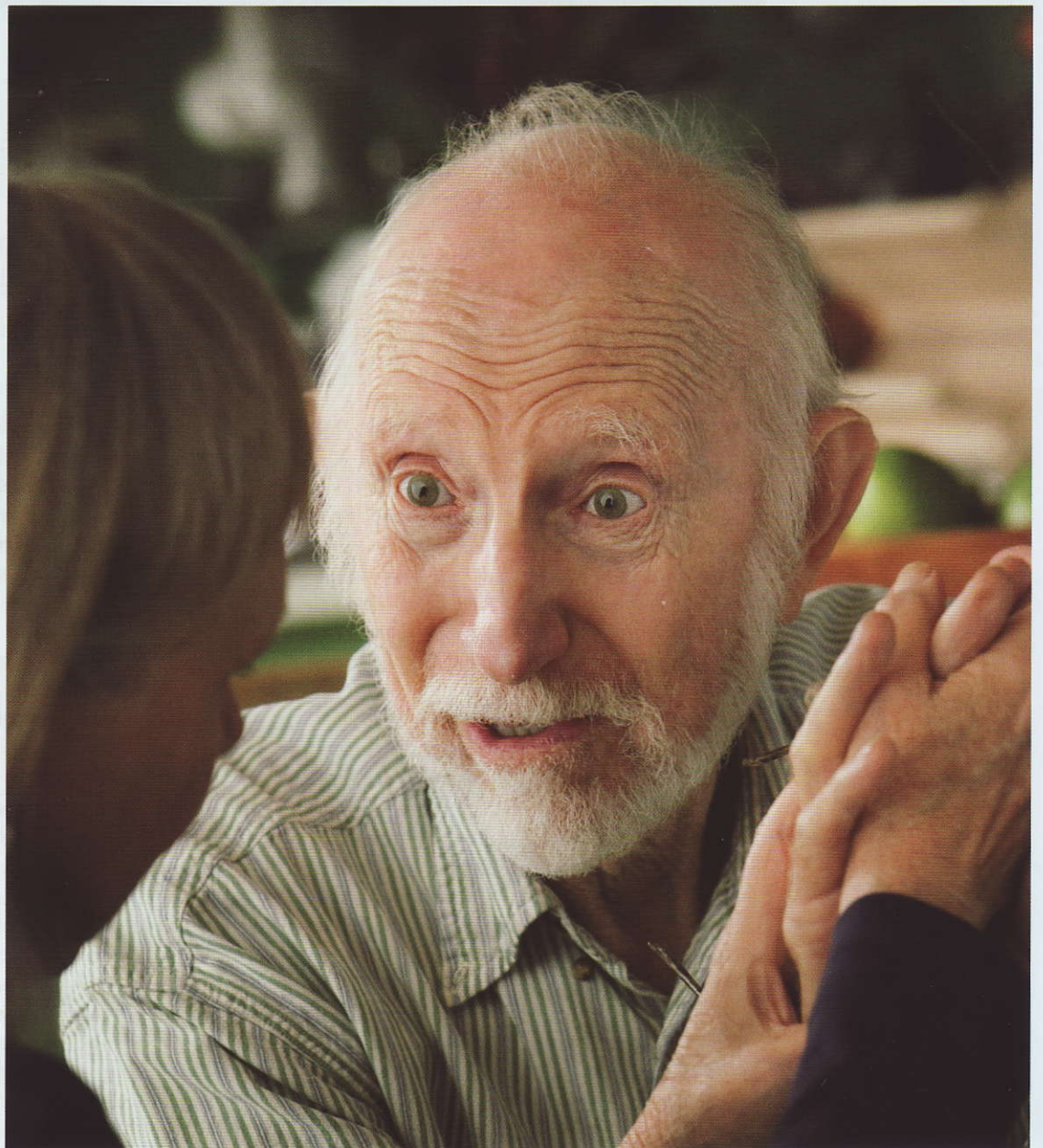
Ouders spelen het spel met hun kinderen. De docent kan het spel met de ouderen initiëren. Daarna kan er contact gemaakt worden tussen kinderen en ouderen

Kiekeboe

Wanda Poot

bundel docenten Muziek op Schoot Gehrels Muziekeducatie

doordat kinderen de sjaaltjes bij opa of oma wegtrekken wanneer je zingt: "Kiekeboe, kiekieboe waar is oma?"

Zagen, zagen

traditioneel

D G A D G A D

Za - gen, za - gen, wie - de - wie - de - wa - gen. Jan kwam thuis om een bo - ter - ham te vra - gen.

Em A7 G D A7 D A7 D

Va - der was niet thuis, moe - der was niet thuis. "Piep", zei de muis in het voor - huis.

Zagen zagen

Luistermoment

Speel op je eigen instrument een improvisatie en zorg dat je in de maatsoort en de toonsoort van ZAGEN ZAGEN uitkomt. Je voegt al improviserend een stukje van de melodie in en speelt daarna de melodie een keer helemaal terwijl je observeert of er enige herkenning is. Is improviseren niet je sterkste kant dan start je halverwege het liedje bij 'moeder was niet thuis' of bij het laatste stukje 'piep zei de muis.'

Als je meteen na het welkomstliedje van de les de activiteit ZAGEN ZAGEN wilt doen, biedt ook een hand geven bij de begroeting een eerste stap naar het bewegingsspel. Geef het laatste kindje dat je begroet je rechterhand en geef dan elkaar de linkerhand terwijl je de rechterhand vasthoudt. Op deze manier kun je, ook als je als laatste een van de ouderen hebt begroet, op een vanzelfsprekende, effectieve en snelle manier, uitkomen bij het bewegingsspel dat hoort bij ZAGEN ZAGEN.

Beweging op het lied ZAGEN ZAGEN

Doe de beweging 'zagen zagen' voor terwijl je het lied zingt. Ouders en kinderen volgen je voorbeeld. Voor de

allerkleinsten is kruislings handen vastpakken nog niet gemakkelijk, maar de meeste ouders snappen wel dat het ook simpeler kan door de handen niet kruislings over elkaar te doen. Verzorgenden of ouders kunnen het spel met de ouderen spelen. Als iedereen het spelletje snapt, kun je van partner wisselen. Observeer wat mogelijk is en wie het durft. Geef zelf het goede voorbeeld.

Jij 'zaagt' met het kind en de ouder met één van de opa's of oma's. Dan wordt het voor de kinderen ook gemakkelijker om daarna die stap te zetten.

Speelgoedmuisjes

Een speelgoedmuisje dat wakker wordt, tover je met wat piepgeluidjes tevoorschijn. Aansluitend zing je het lied ALS DE (EENDJES) MUISJES WAKKER WORDEN.

Daarna is er alle ruimte voor nog een liedje of spel met een muis. Bijvoorbeeld het lied IK BEN EEN HEEL KLEIN MUISJE (M. Zevenbergen – zie www.gehrelsonline.nl/a-828). Kinderen zijn dol op knuffelmuisjes en ook ouderen zullen er zonder bezwaar mee spelen. Blijf goed observeren, want er zijn zeker ouderen die minder leuke ervaringen met muizen hebben.

Cd Pyramide 2016-II, track 6

Als de eendjes wakker worden

naar een Engelse traditional
tekst: Margré van Gestel

(E) A E A D

Als de eend - jes wak - ker wor - den hoor je

3 E7 A E A E

steeds: "Kwak, kwak kwak." Als de eend - jes wak - ker

6 A B7 E7 A

wor - den hoor je: "Kwak, kwak, kwak, kwak, kwak."

Regendruppels

Spelvarianties bij het lied

1. Regenbuizen

Zing het lied en draai in maat 3, 7 en 13 de regenbuis om. Deel de regenbuizen uit, herhaal het liedje terwijl de kinderen en ouderen de regenbuis omdraaien. In een volgende bijeenkomst kun je cd 2016-II van de Pyramide gebruiken, óf de cd bij **Zing en doe maar mee 2**.

2. Regendruppels met handen

Ouders maken met de vingers van beide handen regendruppels op het hoofd, de rug of de armen van de kinderen. Verzorgers maken regendruppels op handen, benen of rug van de ouderen. Wissel van partners, en stel daarna de vraag aan de kinderen: "Kunnen jullie ook de handen van de oma's en opa's nat laten regenen?"

3. Tikken met stokjes

Tik, terwijl je het lied **REGENDRUPPELS** zingt, onderstaand ritme met het ene stokje op het andere of met beide handen tegelijk op de grond.

- a) Maat 1 t/m 6: halve noten.
- b) Maat 7 t/m 12: kwartnoten.
- c) Maat 13 tot het einde: de stokjes om en om tikken het ritme van het liedje mee om de regenbui te laten horen. Dit laatste gaat het gemakkelijkste op de grond. Alle kinderen, ouders en ouderen tikken met twee stokjes. Bij de ouderen gaat het tikken van de halve noten (een rustige beweging) goed. Het snellere tikken van de kwarten (vanaf maat 7) of het met twee handen om en om tikken bij de regenbui vanaf maat 13 is voor hen een uitdaging.

Als extra

Als leuke toevoeging kun je een paraplu gebruiken waar onder een of twee kinderen (en minstens een ouder), met één van de ouderen zit. Het geluid van regendruppels wordt gemaakt door de overige kinderen en ouders die met de stokjes op het doek van de paraplu tikken. Het is spannend om onder paraplu te zitten, en tegelijk een speciaal luistermoment. Natuurlijk wisselen we regelmatig en dan mogen andere kinderen, een andere ouder en een opa of oma ook onder de paraplu.

Margré van Gestel is muziekpedagoge, opleidingsdocent muziekeducatie met jonge kinderen, bestuurslid van de International Society for Music Education (ISME), voorzitter van de Stichting Ukkepukconcerten, en bestuurslid van Gehrels Muziekeducatie.

Bronnen

Muziekfragmenten:

- 'Salty Dog Rag', van de cd Peuters dansen deel 1, nr 16: Danskriebels 2 (3.00)
- 'Miryam: een Turks getinte dans', van de cd Melodietjes en Geluiden, Piramide Cito groep, nr 16 (2.57)
- 'Carmencita', van de cd Hoy-Hoy, Een serie nieuwe en traditionele dansen voor kinderen, cd A-nr. 17 (1.39)
- 'De achtfiguur', van de cd Hoy-Hoy, Een serie nieuwe en traditionele dansen voor kinderen, cd b-nr. 2 (3.10)

Liedje (anders dan de liedjes op cd Pyramide 2016-II)

IK BEN EEN HEEL KLEIN MUISJE; Marianne Zevenbergen; Muziek tussen schoot en school; Uitgeverij De Toorts (1997) Muzido-fragment bij IK BEN EEN HEEL KLEIN MUISJE: www.muziekmethetjongekind.nl of www.gehrelsonline.nl/a-828

Cd Pyramide 2016-II, track 7

Ik hoor re - gen - drup - pels:

5 Steeds meer re - gen - drup - pels:

9 Pak maar gauw je pa - ra - plu, heel veel drup - pel - tjes, hoor ik nu:

13